

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Akersgata 59, Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

HØRINGSUTTALELSE - FORSLAG TIL STRATEGI FOR EID OG E-SIGNATUR I OFFENTLIG SEKTOR

Vi viser til Fornyelses- og administrasjonsdepartementets høringsbrev av 13.03.07.

Statens lånekasse for utdanning (Lånekassen) vil i det følgende gi tilbakemelding til høringsversjonen av strategi for eID og e-signatur i offentlig sektor. Da vi i høringsbrevet blir bedt om å vurdere strategien en viss grad i sammenheng med Justisdepartementets høring av sluttrapport om nasjonalt ID kort, inkluderer tilbakemeldingen også forhold knyttet til dette kortet.

Lånekassen er av den oppfatning at strategien er nødvendig med tanke på alle enkelttiltak og diskusjoner som har funnet sted i de senere år, og vi synes strategien samler dette på en god måte. Dersom det skal trekkes frem forhold som Lånekassen mener ikke i tilstrekkelig grad er hensyntatt, vektlegges følgende:

Det er fokusert mye på å forsyne publikum med felles eID, og i mindre grad fokusert på konsekvenser ved bruk av felles eID, som:

- Hvem er motpartene ved bruk/misbruk/lovbrudd på bakgrunn av bruk av felles eID
- Hva er trusselbildet ved bruk av felles eID – det samlede trusselbilde for en enkeltperson (les: ved identitetstyveri)
- Hvordan skal styrken til eIDen vurderes i forhold til den samlede informasjonsmengde som tilgjengeliggjøres fra alle virksomheter, der informasjon som tilgjengeliggjøres fra hver virksomhet i utgangspunktet er innenfor felles eIDens styrke?
- Hvilke rutiner, administrasjon og rollefordeling må etableres ved opprettelse av felles eID?

Lånekassen er oppmerksom på at enkelte av disse problemstillingene er tatt opp i sluttrapporten om nasjonalt IDkort, men da for sikkerhetsnivå 4.

For ordens skyld gjør vi oppmerksom på at det ikke foreligger en riktig beskrivelse av Lånekassens PIN-kode på side 26 og 27 i høringsnotatet. Det vises da til beskrivelsen "Brukernavn og PIN-kode til bruk på "Dine sider" sendes ut samtidig til alle brukerne på et forutsigbart tidspunkt." Som brukernavn benyttes brukerens fødselsnummer, som ikke sendes ut til brukeren. Lånekassen anser det ikke for å være stor grad av forutsigbarhet i tidspunktet for når en bruker sender sin første

søknad om utdanningsstøtte. Innkomst av søknader finner sted gjennom hele året. Uansett vil ikke alle brukerne motta PIN-koder samtidig. Begge disse brevtypene produseres daglig.

Det korrekte er:

- PIN-kode til bruk på "Dine sider" sendes til folkeregistrert adresse første gang brukeren har søkt om utdanningsstøtte fra Lånekassen. Deretter kan brukeren bestille PIN-koden tilsendt gjennom bestillingstjenesten på Lånekassens nettsider. Som brukernavn benyttes fødselsnummeret, som ikke står oppført i samme brev.

PIN-koden har tidligere fremkommet på årsoppgaven og terminvarselet. Denne er nå fjernet fra årsoppgaven og vil bli fjernet fra terminvarslene fra og med 15.08.07. PIN-koden vil dermed fra og med august 2007 fremkomme kun på brevet "Velkommen til Lånekassen" og "PIN-kode brevet" som kunden kan etterbestille. PIN-kodebrev sendes til folkeregistrert adresse, eller en adresse som er kommet inn til Lånekassen på en "sikker måte" (dvs. bruker har registrert adressen på "Dine sider" eller sendt skriftlig adresseendring til Lånekassen).

I tillegg kan en bruker som har registrert sitt mobilnummer på "Dine sider", senere bestille PIN-koden tilsendt per SMS. Bruker har anledning til å endre PIN-koden når han er autentisert i "Dine sider" dersom han ønsker det.

Lånekassens behov

Lånekassen har i dag en løsning i Altinn med elektronisk signering av gjeldsbrev. Vi erfarer at den er lite brukt av studentene. Dette skyldes hovedsakelig at manglende utbredelse av eID på tilstrekkelig høyt nivå og at studentene er lite villige til å betale for et kort som ikke kan benytte til stort annet enn å signere gjeldsbrevet et par ganger i året.

Vi har også et behov for at det raskt etableres en løsning for samtrafikk og at denne inkluderer eID på høyt nok sikkerhetsnivå og med stor utbredelse. Lånekassens tjenester er under stadig utvikling, og vi har et behov for høyere sikkerhetsnivå på våre nettsider dersom vi skal kunne tilby brukerne de elektroniske tjenestene som de etterspør. Lånekassen ser at vi kan gå glipp av store besparelser dersom ikke elektroniske id-er på riktig sikkerhetsnivå blir tilstrekkelig utbredt blant våre kunder.

I tillegg til stor utbredelse er det viktig at løsningen er brukervennlig. For å få økt brukervennlighet er engangskoder på SMS et godt alternativ.

Om rammeverket for autentisering og uavviselighet

Antall sikkerhetsnivåer for eID – er det behov for flere nivåer?

Lånekassen kan ikke se at vi har behov for flere sikkerhetsnivåer enn det rammeverket legger opp til. Vi finner det imidlertid lite forståelig å definere åpne løsninger som "sikkerhetsnivå 1". Ut fra pedagogiske hensyn er det mer nærliggende å definere åpne løsninger som "sikkerhetsnivå 0" eller "ingen sikkerhet".

Forholdet mellom sikkerhetsnivå 3 for eID og sikkerhetsnivå 4 for eID – er kravene hensiktsmessig utformet?

Lånekassen mener at kravet for utlevering til bruker på nivå 3 er uklart. Det knytter seg usikkerhet til nivå 3 og grensedragningen mot nivå 2. I strategien plasseres Skattekontorets PIN-koder på nivå 3 til tross for at løsningen baseres på (er initiert av) en nivå 2 løsning (bruker oppgraderer selv fra nivå 2 til 3).

Om forslaget til strategi for eID og e-signatur

Forsyning av innbyggere med eID

Nivå 3:

For nivå 3 anser Lånekassen det som naturlig at det er det offentlige som har ansvar for å forsyne innbyggerne. Når det gjelder bruk av PIN-koder fra Skattekortet så stiller vi spørsmål ved at en utlevering på nivå 2 kan oppgraderes av brukeren selv til et nivå 3. Strategien sier heller ingen ting om at fødselsnummer fremkommer av Skattekortet og derfor ligger i samme konvolutt som PIN-kodene. Distribusjonen sendes samtidig ut til et stort antall borgere på et forutsigbart tidspunkt.

På side 44 i strategien, så skiller ikke anbefalingen fra arbeidsgruppen mellom PIN-koder fra Skattekortet og PIN-koder fra selvangivelsen. På side 15 sies det derimot at utrulling skal skje i forbindelse med utlevering av Skattekortet fom 2007. Strategien synes derfor noe uklar på dette området.

Vi ser imidlertid at det er behov for at løsningen har større brukervennlighet enn dagens autentiseringsløsning for Min Side, og at det i den forbindelse må tilbys for eksempel engangskoder per sms så raskt som mulig.

Nivå 4:

Forslaget fra arbeidsgruppen baserer seg på bruk av nasjonalt ID kort som primær strategi for å realisere eID på sikkerhetsnivå 4.

Lånekassens erfaringer viser at frivillighet og at det er knyttet kostnader til anskaffelse av kortet, kan bidra til at det ikke oppnås god nok utbredelse. Strategien foreslår at anskaffelse av det nasjonale ID kortet skal være basert på nettopp frivillighet. Det skal også være frivillig for den enkelte borger om kortet skal inneholde elektronisk ID og e-signatur for de over 18 år. Lånekassen er bekymret for at dette vil hemme utbredelsen av digitale signaturer.

For at elever i videregående skole (aldersgruppen 15-18 år) skal kunne ta i bruk elektroniske løsninger for tildeling av utdanningsstøtte, foreligger det et behov for at også denne gruppen har elektronisk signatur i kortet.

For å oppnå utbredelse av eID i befolkningen, ser Lånekassen det hensiktsmessig at det nasjonale ID kortet også kan benyttes mot private tjenester.

Forsyning av virksomheter med eID

Lånekassen anser bruk av personlig autentisering ved hjelp av PIN-koder fra skattekort som uheldig i forbindelse med jobbrelaterte oppgaver. Vi anser det derfor positivt at det legges til rette for å benytte virksomhetssertifikater.

Om det er hensiktsmessig å legge hele oppbyggingen av PKI-løsningen til Brønnøysundregistrene, bør utredes nærmere. Særlig siden det offentlige vil utgjøre en forholdsmessig liten del, så bør det foretas en kost/nyttevurdering.

Samtrafikknave

Vi anser det som hensiktsmessig at samtrafikknave kan håndtere autentisering, signering, et tiltrodd digitalt arkiv over signerte dokumenter og videreformidling. Det bør imidlertid tilstrebes at løsningen kan tilby en kvalifisert elektronisk signatur, da dette vil forenkle arbeidet for det enkelte forvaltningsorgan i forbindelse med signaturer som senere skal benyttes som bevisførsel i rettsapparatet.

Statens lånekasse for utdanning

Tidsplanen

Sett i forhold til Lånekassens planer om realisering av elektroniske tjenester med behov for eID, har vi behov for at beslutninger blir tatt i tide for at vi skal stille krav i forbindelse med etablering av ny kunde- og saksbehandlerløsning. Dersom strategiens tidsplan blir overholdt, vil dette være tilstrekkelig for oss.

Forretningsmodeller

Organisering av forsyningen av eID av ulike typer – ansvars plassering

Lånekassen støtter anbefalingen om at forsyning av eID til borgerne på nivå 3 og nivå 4 skal forvaltes av det offentlige.

Organisering av tilbudet om et samtrafikknavn – ansvars plassering

Vi støtter anbefalingen om at løsningen skal forvaltes av det offentlige.

Forretningsmodeller – avtale typer og finansiering.

Lånekassen anser det som hensiktsmessig for utbredelsen av nivå 4, at det nasjonale ID kortet også kan benyttes overfor private aktører. Vi ser det også som helt nødvendig for utbredelsen, at bruk mot offentlige løsninger skal være kostnadsfritt for borgerne.

Vi støtter anbefalingen om en sentralisert forretningsmodell, der den offentlige bruken rammefinansieres i sin helhet.

Med hilsen

Bertil Tiusanen
Direktør

Ingunn Cowan
Avdelingsdirektør

Kopi: Kunnskapsdepartementet